NN 71/2019 (26.7.2019.), Odluka o trajnoj zabrani stavljanja na tržište, distribucije i prodaje binarnih opcija malim ulagateljima

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

1509

Na temelju članka 42. Uredbe (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br, 648/2012 (Tekst značajan za EGP) (SL L 173, dalje: Uredba (EU) br. 600/2014) i članka 2. stavka 2. točke 6. i članka 2. stavka 3. Zakona o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/2018) na sjednici Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga donesena je 25. srpnja 2019. godine

ODLUKA

O TRAJNOJ ZABRANI STAVLJANJA NA TRŽIŠTE, DISTRIBUCIJE I PRODAJE BINARNIH OPCIJA MALIM ULAGATELJIMA

I. Zabranjeno je:

1. stavljanje na tržište, distribucija i prodaja binarnih opcija malim ulagateljima u Republici Hrvatskoj

2. stavljanje na tržište, distribucija i prodaja binarnih opcija malim ulagateljima izvan Republike Hrvatske s područja Republike Hrvatske

3. sudjelovanje u aktivnostima čiji je cilj ili učinak zaobilaženje zahtjeva iz podtočaka 1. i 2. ove točke ove Odluke, uključujući i djelovanje kao zamjena za ponuditelja binarne opcije.

II. Binarne opcije na koje se odnose zabrane iz točke I. ove Odluke obuhvaćaju izvedenice koje, neovisno o tome trguje li se s njima na mjestu trgovanja u smislu Zakona o tržištu kapitala, ispunjavaju sljedeće uvjete:

1. moraju se namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana izuzev zbog neplaćanja ili drugog razloga za raskid ugovora,

2. omogućuju isplatu samo kod zatvaranja ili dospijeća,

3. isplata im je ograničena na:

a) predviđeni iznos ili nulti iznos ako temeljna imovina izvedenice ispunjava jedan ili više unaprijed postavljenih uvjeta; i

b) predviđeni iznos ili nulti iznos ako temeljna imovina izvedenice ne ispunjava jedan ili više unaprijed postavljenih uvjeta.

III. Zabrane iz točke I. ove Odluke ne odnose se na:

1. binarnu opciju kod koje je niži od dva prethodno utvrđena fiksna iznosa barem jednak ukupnoj uplati malog ulagatelja za binarnu opciju, uključujući bilo koje provizije, transakcijske naknade i druge troškove

2. binarnu opciju koja kumulativno ispunjava sljedeće uvjete:

a) razdoblje od izdavanja do dospijeća iznosi barem 90 kalendarskih dana;

b) prospekt sastavljen i odobren u skladu s Direktivom 2003/71/EZ dostupan je javnosti

c) binarna opcija ne izlaže ponuditelja tržišnom riziku tijekom cijelog trajanja binarne opcije te ponuditelj i nijedan od subjekata iz njegove grupe ne ostvaruje dobit ili gubitak od binarne opcije, osim prethodno objavljenih provizija, transakcijskih naknada i drugih izdataka

IV. Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

V. Ova Odluka objavit će se na internetskim stranicama Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.

Obrazloženje

Člankom 2. stavkom 3. Zakona o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/2018; dalje u tekstu: Zakon) propisano je da je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) nadležna i odgovorna za provedbu i nadzor primjene Zakona i uredbi Europske unije iz stavka 2. istoga članka. Stavkom 2. točkom 6. predviđeno je da se odredbama

Zakona uređuje provedba Uredbe (EU) br. 600/2014, između ostalog imenujući Hanfu kao nadležno tijelo iz članka 2. stavka 1. točke 18. Uredbe (EU) br. 600/2014.

Sukladno ovlaštenju iz članka 42. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) br. 600/2014 Hanfa može, između ostalog, zabraniti ili ograničiti stavljanje na tržište, distribuciju ili prodaju u Republici Hrvatskoj ili iz Republike Hrvatske određenih financijskih instrumenata s određenim naznačenim obilježjima ili zabraniti ili ograničiti određene vrste financijskih aktivnosti ili praksi, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a) financijski instrument, aktivnost ili praksa izaziva znatnu zabrinutost za zaštitu ulagatelja ili predstavlja prijetnju urednom funkcioniranju i integritetu financijskih tržišta ili tržišta robe ili stabilnosti cijelog ili dijela financijskog sustava unutar barem jedne države članice, ili kada izvedenica ima štetan utjecaj na mehanizam formiranja cijene na temeljnom tržištu

b) postojeći regulatorni zahtjevi prema pravu Europske unije koji su primjenjivi na financijski instrument, aktivnost ili praksu ne omogućavaju u dovoljnoj mjeri upravljanje rizicima iz točke a) i to se pitanje ne bi moglo bolje riješiti unaprijeđenim nadzorom ni provedbom postojećih zahtjeva

c) mjerom se proporcionalno vodi računa o naravi utvrđenih rizika, razini i strukturi relevantnih ulagatelja ili sudionika na tržištu i vjerojatan učinak mjere na ulagatelje i sudionike na tržištu koji mogu posjedovati, koristiti ili imati koristi od financijskog instrumenta, aktivnosti ili prakse

d) Hanfa je uredno provela savjetovanje s nadležnim tijelima u drugim državama članicama na koje bi mjera mogla imati znatan utjecaj

e) mjera nema diskriminirajući učinak na usluge ili aktivnosti koje su pružene iz druge države članice i

f) Hanfa je uredno provela savjetovanje s javnim tijelima nadležnima za nadzor, upravljanje i uređenje poljoprivrednih tržišta prema Uredbi (EZ) br. 1234/2007, kada financijski instrument ili aktivnost ili praksa predstavljaju ozbiljnu prijetnju urednom funkcioniranju i integritetu poljoprivrednih tržišta.

Sukladno stavku 3. članka 42. Uredbe (EU) br. 600/2014 Hanfa ne može donijeti ovakvu zabranu ili ograničenje osim ako, u roku koji nije kraći od jednog mjeseca prije stupanja na snagu mjere, nije pisanim ili nekim drugim putem dogovorenim između tijela obavijestila sva nadležna tijela i ESMA-u o detaljima o financijskom instrumentu ili aktivnosti ili praksi na koje se predložena mjera odnosi, točnoj naravi predložene zabrane ili ograničenja i kada se planira stupanje iste na snagu te ako istu ne potkrijepi dokazima na kojima je utemeljila svoju odluku i prema kojima su zadovoljeni svi uvjeti iz stavka 2 članka 42. Uredbe EU) br. 600/2014.

Stavkom 5. članka 42. Uredbe EU) br. 600/2014 također je propisana obveza Hanfe da na svojoj internetskoj stranici objavi obavijest o odluci donesenoj na temelju stavka 1. članka 42. Uredbe (EU) br. 600/2014.

Ad. I.

Hanfa je u postupku donošenja ove Odluke posebno cijenila okolnosti propisane člankom 42. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 600/2014 kako slijedi.

Uvjet naveden u članku 42. stavku 2. točki a) Uredbe (EU) br. 600/2014 jest postojanje, između ostalog, značajne zabrinutosti za zaštitu ulagatelja. Kako bi se utvrdilo postojanje ove zabrinutosti, Hanfa je procijenila relevantnost kriterija i čimbenika navedenih u članku 21. stavku 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) broj 2017/567[1](Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/567 od 18. svibnja 2016. o dopuni Uredbe (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu definicija, transparentnosti, kompresije portfelja te nadzornih mjera za intervenciju u području proizvoda i pozicija). Nakon uzimanja u obzir ovih kriterija i relevantnih čimbenika, Hanfa je zaključila da značajna zabrinutost za interese ulagatelja postoji iz dolje navedenih razloga.

Binarne opcije smatraju se složenim proizvodima, kod kojih je mehanizam formiranja cijene takav da je malom ulagatelju otežana točna procjena vrijednosti pojedine opcije u slučaju materijalizacije događaja na koji se ta opcija odnosi. Iako se malim ulagateljima pruža mogućnost korištenja alata i analiza koji im mogu pomoći pri utvrđivanju cijene binarne opcije, velika je vjerojatnost da oni ipak nemaju mogućnost prikupljanja i analiziranja svih informacija koje imaju utjecaj na formiranje cijena, a kojima raspolaže distributer binarnih opcija, što samo za sebe predstavlja značajnu prijetnju zaštiti interesa malih ulagatelja. Također, tržište binarnih opcija na kojemu mali ulagatelji uglavnom trguju primarno je OTC tržište (trgovanje se provodi izvan mjesta trgovanja), što znači da cijena, parametri uspješnosti i dospijeće proizvoda nisu standardizirani, što dodatno umanjuje mogućnost malih ulagatelja da razumije u potpunosti obilježja binarnih opcija.

Binarna priroda tih financijskih instrumenata znači da se isti uglavnom koriste u spekulativne svrhe. Opcija između isplate fiksnog novčanog iznosa ili nule onemogućuje korištenje binarnih opcija u svrhu zaštite od rizika za razliku od tradicionalnih opcija, koje omogućuju onima koji ih steknu da upravljaju rizikom na način da odrede najnižu ili najvišu vrijednost za svaku imovinu kojoj bi mogli biti izravno izloženi. To kod binarnih opcija nije moguće.